

Inleiding en verantwoording

Inventaris van het archief van de gemeente Nederweert (1867) 1939-1990 (1997)

1 Inleiding

In 2004 is een beschrijvende inventaris mét inleiding samengesteld over de periode 1939-1990. Deze inventaris sluit naadloos aan op de inventaris van de gemeente Nederweert over de periode (1525) 1795-1938 (1965).

Met de totstandkoming van deze inventaris heeft de gemeente Nederweert destijds voldaan aan de verplichtingen van de Archiefwet. Eén van de grondrechten van de Nederlandse staatsburger is mogelijk gemaakt, namelijk controle van de overheid door de burger door toegang te verschaffen tot de neerslag van overheidshandelen en volledige inzage te geven in alle belangrijke archiefstukken van de gemeente Nederweert.

Ondanks de zorg waarmee de inventaris is samengesteld zijn er in de jaren na 2004 nog aanvullingen en mutaties geweest in de inventaris. Met deze “opgefriste” versie 2020 is de inventaris weer helemaal up-to-date.

Immers in de archieven is vastgelegd op welke wijze de overheid zich in politieke en bestuurlijke zin heeft bezig gehouden met de samenleving. In ons staatsbestel rust op de overheid de plicht haar archieven open te stellen voor de burger. Openbare archieven zijn onmisbaar voor de rechtstaat. Bovendien vormen zij een vitaal onderdeel van ons culturele erfgoed. Door bestudering van archieven leveren mensen niet alleen een bijdrage aan de cultuurontwikkeling, maar het archiefonderzoek is tevens een vorm van cultuurparticipatie.

2 Enkele markante ontwikkelingen

In de 20e eeuw zijn de ontginningen en ruilverkavelingen van groot belang voor de ontplooiing van het agrarische Nederweert. In de jaren dertig zijn in het kader van de werkverschaffing grote gebieden ontgonnen. Wegen en waterlopen werden verbeterd. Door de ruilverkavelingen zijn in de vijftig- en zestiger jaren uitgestrekte gronden ontsloten. De gemeente Nederweert bestaat uit de kerkdorpen Nederweert, Budschop, Ospel, Eind en Leveroy. Het inwoneraantal groeide van 5.134 in 1900, naar 6.340 in 1925, 8.580 in 1947, 10.000 in 1959, 10.041 in 1960, 11.777 in 1970 en 14.069 in 1979. Op 14 september 1987 werd de 15.000 ste burger van Nederweert ingeschreven. Anno 2020 wonen er ruim 17.000 mensen in Nederweert. Nederweert is een overwegend agrarische gemeente van 10.178 hectare. Het is een knooppunt van verkeer- en vaarwegen. Aan de snelweg A2 en de rijksweg Weert-Helmond en de vaarwegen Zuid-Willemsvaart, kanaal Wessem-Nederweert en de Noordervaart. De laatste jaren zagen we steeds meer industrievestigingen ontstaan en is anno 2020 het bedrijventerrein Pannenweg nagenoeg helemaal volgebouwd.

3 Organisatie en taken

Over de organisatie en de taken van de gemeente Nederweert is vrijwel niets terug te vinden in het archief van de gemeente. In 1990 is er een organisatie-aanpassing onder de toepasselijke titel ‘wie sal ’t smaecken dat niemand ’t kan laecken’. De bedoeling was om te komen tot een evenwichtige opbouw in kwalitatief opzicht van de diverse sectoren. Vóór 1990 waren er vier afdelingen en vanaf 1990 zijn er drie sectoren en een afdeling, waarbij er geschoven is met taakgebieden om te komen tot meer evenredige verdeling van taken in de organisatie.

4 Geschiedenis van het archief

Het archiefmateriaal uit de periode 1939-1990 is gevormd en bewaard in het gemeentehuis van Nederweert. Het materiaal heeft nooit enige schade opgelopen. Ook tijdens de tweede wereldoorlog bleef het ongeschonden.

Het gemeentehuis aan het kerkplein kreeg in 1921 een aparte archiefruimte met kluis en daarin is het archief bewaard gebleven tot de verhuizing naar het nieuwe gemeentehuis in 1981. In 1957 is er wel al een poging geweest om te komen tot een gezamenlijke archiefbewaarplaats voor Weert en Nederweert, maar dat idee ketste uiteindelijk af. Nederweert vond de kosten te hoog en onevenredig verdeeld. De provinciale archiefinspectie constateerde in de jaren zeventig, dat er een waterleiding en een voeding voor de centrale verwarming in de archiefbewaarplaats aanwezig waren, maar wilde een en ander gedogen indien de gemeente overging tot nieuwbouw. Dat duurde nog enige jaren, maar in 1981 kreeg de gemeente Nederweert uiteindelijk zijn nieuwe gemeentehuis mét archief-bewaarplaats. Daarin ligt het archief in zuurvrije dossiermappen en zuurvrije dozen voor de eeuwigheid opgeborgen.